

ด่วนที่สุด
ที่ มท ๐๒๐๘.๒/ว

๒๕๓๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๗ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การรณรงค์นโยบายเร่งด่วนของกระทรวงมหาดไทย การปกป้องสถาบันสำคัญของชาติ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด
อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/ว ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายชื่อข้อมูลกฎหมาย คำอธิบาย ขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษ และบทความ
เกี่ยวกับการใช้สิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ได้มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนเพื่อถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษจากบุคคล
บางกลุ่ม ซึ่งก่อให้เกิดการแตกแยกทางความคิด กระทรวงมหาดไทยจึงให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ
ชี้แจงข้อมูลที่ต้องถูกต้อง เหมาะสม และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในพื้นที่ ทุกกลุ่ม ทุกช่องทาง และ
ทุกโอกาส เพื่อให้เกิดความสงบ สันติ และสามัคคี ความแจ่มตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น
เพื่อให้การรณรงค์ชี้แจงและสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องการขอพระราชทานอภัย
โทษและการใช้สิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้อง กระทรวงมหาดไทยได้จัดรวบรวม
กฎหมาย คำอธิบาย ขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษ และบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลให้
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ศึกษาทำความเข้าใจ และนำไปใช้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างถูกต้องเหมาะสม
และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายดังปรากฏตามรายชื่อ ข้อมูลกฎหมายที่ส่งมาพร้อมนี้ และสามารถ
ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ทาง www.law.moi.go.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน
ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

รองอธิบดีกรมการปกครอง
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักกฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๒๕๔๕

รายชื่อข้อมูลกฎหมาย และบทความเกี่ยวกับการใช้สิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๑๙๑

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๕๙ - มาตรา ๒๖๗

๓. พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๓ วรรคสอง

๔. พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา พ.ศ.๒๕๕๗

๕. คำอธิบาย และขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษ โดย ส่วนอภัยโทษ
สำนักทัณฑ์ปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

๖. บทความเรื่อง การใช้สิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาตามกฎหมายและประเพณี
โดย ศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ราชบัณฑิต เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๑๙๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๕๙ ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว ถ้าจะทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ขอรับพระราชทานอภัยโทษ จะยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็ได้

มาตรา ๒๖๐ ผู้ถวายเรื่องราวซึ่งต้องจำคุกอยู่ในเรือนจำ จะยื่นเรื่องราวต่อพัดตีหรือผู้บัญชาการเรือนจำก็ได้ เมื่อได้รับเรื่องรายนั้นแล้ว ให้พัดตีหรือผู้บัญชาการเรือนจำออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นเรื่องราว แล้วให้รับส่งเรื่องรายนั้นไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๒๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์พร้อมทั้งถวายความเห็นว่าจะพระราชทานอภัยโทษหรือไม่

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดถวายเรื่องราว ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นเป็นการสมควร จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษานั้นก็ได้

มาตรา ๒๖๑ ทวิ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรจะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องโทษก็ได้

การพระราชทานอภัยโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖๒ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๕๗ และ ๒๕๘ เมื่อคดีถึงที่สุด ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่นำตัวผู้นั้นไปประหารชีวิตเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันฟังคำพิพากษา เว้นแต่ในกรณีที่มีการถวายเรื่องราวหรือคำแนะนำขอให้พระราชทานอภัยโทษตามมาตรา ๒๖๑ ก็ให้ทุเลาการประหารชีวิตไว้จนกว่าจะพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมถวายเรื่องราวหรือคำแนะนำขึ้นไปนั้น แต่ถ้าทรงยกเรื่องรายนั้นเสีย ก็ให้จัดการประหารชีวิตก่อนกำหนดนี้ได้

เรื่องราวหรือคำแนะนำขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตให้ถวายได้แต่ครั้งเดียวเท่านั้น

มาตรา ๒๖๓ เหตุที่มีเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษในโทษอย่างอื่นนอกจากโทษประหารชีวิต ไม่เป็นผลให้ทุเลาการลงโทษนั้น

มาตรา ๒๖๔ เรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษอย่างอื่นซึ่งมิใช่โทษประหารชีวิต ถ้าถูกยกหนหนึ่งแล้ว จะยื่นใหม่อีกไม่ได้จนกว่าจะพ้นสองปีนับแต่วันถูกยกครั้งก่อน

มาตรา ๒๖๕ ในกรณีที่มีการอภัยโทษเด็ดขาดโดยไม่มีเงื่อนไข ห้ามมิให้บังคับโทษนั้น ถ้าบังคับโทษไปบ้างแล้วให้หยุดทันที ถ้าเป็นโทษปรับที่ชำระแล้ว ให้คืนค่าปรับให้ไปทั้งหมด ถ้าการอภัยโทษเป็นแต่เพียงเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาหรือลดโทษ โทษที่เหลืออยู่ก็ให้บังคับไปได้

แต่การได้รับพระราชทานอภัยโทษ ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับพ้นความรับผิดชอบในการต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินหรือค่าทดแทนตามคำพิพากษา

มาตรา ๒๖๖ เมื่อผู้ได้รับพระราชทานอภัยโทษเนื่องจากการกระทำความผิดอย่างหนึ่งถูกฟ้องว่ากระทำความผิดอีกอย่างหนึ่ง อภัยโทษนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจศาลที่จะเพิ่มโทษหรือไม่รอกการลงอาญาตามกฎหมายลักษณะอาญาว่าด้วยกระทำผิดหลายครั้งไม่เซ็ดหลาบ หรือว่าด้วยรอกการลงอาญา

มาตรา ๒๖๗ บทบัญญัติในหมวดนี้ ให้นำมาบังคับโดยอนุโลมแก่เรื่องราวขอพระราชทานเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาหรือลดโทษ

๓. พระธรรมนูญศาลยุติธรรม

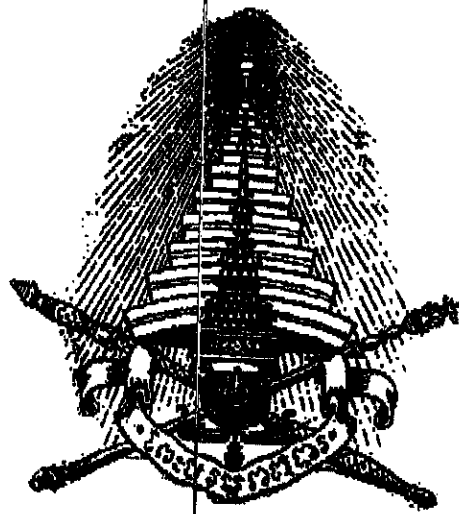
มาตรา ๒๓ ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้เสนอต่อศาลฎีกาได้โดยตรง และคดีที่อุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคตามที่กฎหมายบัญญัติ เว้นแต่กรณีที่ศาลฎีกาเห็นว่าข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกานั้นจะไม่ใช่สาระอันควรแก่การพิจารณา ศาลฎีกามีอำนาจไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คดีที่ศาลฎีกาได้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว คู่ความไม่มีสิทธิที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านคดีนั้นต่อไป

๔. พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา พ.ศ.๒๔๕๗

1

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ หน้า ๔๘๖

พระราชกฤษฎีกา
วางระเบียบการ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

มี พระบรมราชโองการใน พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา อภิวราวุธ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ด้วยได้ทรง สังกศ
เห็นมาว่า การ ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ร้องทุกข์ หรือ ขอ พระราชทาน
พระมหากรุณาบรรรมิใน กิจต่าง ๆ ตามที่ กระทำกัน อยู่ในเวลาที่ แล้ว มา
ยังหาเป็น ระเบียบเรียบร้อยดีไม่ เพราะ ความไม่ เข้าใจ ระเบียบ แบบแผน
อันควร ที่จะ ประพฤติ นั้น แต่เป็น เหตุ

๑

เล่ม ๓๑ หน้า ๔๘๗ ราชกิจจานเบกษา วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗

การ ที่ พระ ราชทาน พระบรม ราช อนุญาต ให้ ข้า ราช วัลย์ ชั้น ได้ มี
โอกาส ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา โดยตรง ได้ นั้น ก็ เหมือน ทรง ประกาศ พระ
ราช ประสงค์ ให้ ปรากฏชัด เจน ว่า พระ องค์ ทรง ดำรง อยู่ ใน ตำแหน่ง
แห่ง กุณบัตร ของ ชาวไทย มี พระ ราช อนุทัย ประกาศา ที่ จะ ทรง รับ ทูลเกล้า ฯ ถวาย
สุข แห่ง ประชาชน อยู่ เป็น นิจ และ จะ ได้ มี พระ ราช ประสงค์ ที่ จะ ดล
หยั่งเห็น พระ มหา กรุณาคุณ อัน นี้ แต่ เป็น การ สัมผัส อยู่ เหมือน
ที่ ข้า ราช วัลย์ จะ เข้าใจ ว่า พระ องค์ ทรง มี พระ ราช อนุทัย ถึง ต่าง ๆ ซึ่ง
ต้อง ทรง ปฏิบัติ หรือ ทรง พระ ราช ดำริ และ ทรง แนะนำ ที่ รับ ราชการ
ใน ตำแหน่ง นำที่ ต่าง ๆ อยู่ เป็น เบื้อง นิจ จะ ได้ มี พระ ทัมมอ ว่าง เป้า ที่
หา มี ได้ และ ถ้า แม่ จะ ต้อง ทรง เป็น พระ ราช ธุระ โดย ทรง ของ เอง ใน การ
วินิจฉัย ฎีกา ทุก ฉบับ ที่ มี ผู้ ทูลเกล้า ฯ ถวาย แดง ก็ จะ หา เวลา ทรง พระ
ราช ดำริ ใน ราชกิจ พแนกอื่น ๆ ไม่ได้ เลย จึง มีความ จำ เปน ที่ ต้อง
ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ตั้ง กรมการ ค้ำถู ฎีกา ได้ เปน ผู้ พิจารณา
อรรถคดี เปน ค้ำถู อรรถณ ชั้น สูง สุด เพื่อ แบ่ง พระ ราช การ ธุระ อื่น ๆ
ถึง กระ นั้น ก็ ตี การ ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา โดยตรง จะ ได้ ทรง ห้าม
ปราม หรือ ตัด รอน เสีย ที่ เดียว นั้น ก็ หา มี ได้ ยิ่ง ทรง พระ กรุณา รับ ฎีกา
ของ ข้า ราช วัลย์ อยู่ เหมือน กัน ที่ มี รับ ว่า เปน พระ มหา กรุณา อัน ทรง
ที่ จะ รุสีก อยู่ ท่อ หน้า กัน แต่ บาง คน ก็ ยัง เข้าใจ ผิด คิด เห็น ไป ว่า - การ ที่
ยัง ทรง รับ ฎีกา อยู่ นั้น แปล ว่า ทรง รับ อรรถณ จาก ค้ำถู ฎีกา อื่น อื่น
จึง ได้ มี ผู้ ถวาย ฎีกาคัด คำน หรือ ใ้ แง ค้า พักหา ค้ำถู ฎีกา อยู่ เนื่อง ๆ

3

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑ หน้า ๕๕๘
 ทำให้เปิดช่อง เวลาเป็นอันมาก ใจน ๑ กับอีกประการ ๑ มีบุคคลบางคน
 ซึ่งไม่รู้ถึงภาวะพิเศษ เกี่ยวกับคดีถวายฎีกาใน เวลา และ ที่อื่นไม่เหมาะ ด้วย
 ประการ ทั้งปวง นั้น อยู่ในข้อ ๆ

เหตุนี้จึงมี พระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระราช
 อนุญาต ฎีกา กำหนดระเบียบการ ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ บรรดา ฎีกา ที่ จะ ทูลเกล้า ฯ ถวายโดยตรง และ ที่ จะ ทรง
 รับวินิจฉัยโดย พระองค์เอง นั้น ต้อง ตก อยู่ใน ลักษณะ อย่างใด อย่าง ๓
 ดังต่อไปนี้ คือ

๑ ขอพระราชทาน พระมหากรุณา สด หักชน ผ่อนโทษ ซึ่ง ศาล ทดง
 ใด ๆ ทั้ง แต่ ศาล ฎีกา ลงไป ได้วางบท แล้วตาม พระราชกำหนด กฎหมาย
 (แต่ไม่ใช่ได้ แยัง คำพิพากษา ของ ศาล นั้น ๆ)

๒ ขอบ พระราชทาน พระมหา กรุณา ขอ รับพระราชทาน พระราชา
 นุเคราะห์ ใน กิจส่วนตัว เพื่อปลด ปลดทั้ง ความทุกข์ นั้น จะ หา ทน ทาง
 ปลด ปลดอื่น ๆ ออกรวม ไม่ได้ นอกจาก ขอ พระราชทาน พระมหา กรุณา
 โดยตรง

๓ กล่าวโทษ เจ้าหน้า ที่ มีใช้ ชำนาญ นอก เขต ที่สมควร แก่ นำ ที่
 ราชการ ซึ่ง ตน ปฏิบัติ อยู่ หรือ ใช้ ชำนาญ นั้น โดย ออกรวม ชัน รุน แรง เกิน
 เหตุ จน ทำให้เจ้าหน้า ที่นั้น ได้ ความเดือดร้อน

๔ กล่าวโทษ เจ้าหน้า ที่ มีประพฤติ ทุกจิต ใน นำ ที่ มีการ ใช้ ชำนาญ
 ทาง ราชการ เพื่อ ก่อ ตั้ง ทุจริต หรือ ชัย ราษฎร บัง ทดง เป็นต้น

เล่ม ๓๓ หน้า ๔๘๙ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๕๗

ข้อ ๒๓ บรรดาที่ฎีกาทุกเกล้า ๆ ถวาย ต้อง มีนาม และ ตำแหน่ง และ สถานที่ อยู่ ของ ผู้ ทูลเกล้า ๆ ถวาย ฎีกานั้น ปรากฏ อยู่ใน ฎีกา เพื่อ เจ้าหน้าที่จะ ได้ พบตัวผู้ ถวาย ฎีกาได้ โดยง่าย ไม่ ต้อง เสีย เวลา เน้น เกิน กว่าที่จำเป็น (บัตรต้นท่อนี้ ไม่ ทรง รับ พิจารณา เป็น อัน ชาติ)

ข้อ ๓ ถ้าแม้ว่าฎีกานั้นจะ ทูลเกล้า ๆ ถวายโดยตนเอง ให้ปฏิบัติ เป็นระเบียบดังต่อไปนี้

๑ ถ้าเป็น ข้าราชการ ชั้น ตัญญาบัตร ให้ทูลเกล้า ๆ ถวาย ฎีกาได้ ใน วันที่ เสด็จ ออก ขุนนาง และ ให้ พูลเกล้า ถวาย กับ เจ้าพนักงาน กระทรวง ว่าจะ ให้ คอย เส้าใน แห่งใด จึง จะ เป็น ที่ เหมาะ ที่ สุด สำหรับ ที่ จะ ทูลเกล้า ๆ ถวาย ฎีกาต่อ พระ หัตถ์ ได้ หรือ ถ้าเป็น การ ส่วน แต่ไม่มี โอกาสเหมาะที่จะ ทูลเกล้า ๆ ถวายต่อ พระ หัตถ์ จะ นำ ฎีกา นั้นไป ส่ง ณที่ทำการ ราชเลขา นุการ เองที่เดียวก็ได้

๒ ถ้ามิใช่ ข้าราชการ ชั้น ตัญญาบัตร ก็ให้ ไป คอย ทูลเกล้า ๆ ถวายที่ หน้า พระ สถาน ส่วน ศุภสีต ถ้าประทับ อยู่ ส่วน ศุภสีต หรือ ที่ ถนน หน้า พระสถานริม ประตูวิเศษไชยศรี ถ้าประทับ อยู่ใน พระ บรมมหาราชวัง จะ ได้ ทรง พระ กรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ มี นาย ตำรวจไป ยืน คอย อยู่ เพื่อ รับ ฎีกาใน เวลาที่ เสด็จ พระ ราช ตำเนนผ่านไป หรือ ถ้าเป็น การ ส่วน จะ รอ มิได้ ก็ให้ นำ ฎีกาไป ส่ง ยัง ทิมดาบ กรม พระ ตำรวจ ที่ เดียวก็ได้

๓ ถ้าเป็น เวลาเสด็จ เลียบ มณฑล หัวเมือง หรือ ประทับ อยู่ใน พระราช สำนักใน หัวเมือง ผู้ที่เป็น ข้าราชการ ชั้น ตัญญาบัตร จะ ทูลเกล้า ๆ

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑ หน้า ๕๗๐

ถวายฎีกาโดยตนเอง ก็ให้พูด จานัตหมาย กับเจ้าพนักงาน กระทรวงวัง เพื่อ นำเข้า ทูล ของ รุดี พระ บาทใน โอกาส อัน เหมาะ หรือ ถ้า มี ใ้ ขำ ราชการ ชั้น สัญญา บำรุง ก็ให้ถาม ที่ กรม พระ ตำรวจ เพื่อ นิตหมาย ไปรับ ฎีกา ต่อ นำ พระ ที่นั่ง หรือ จะ ส่ง ที่ กรม พระ ตำรวจ ที่ เดียว ก็ ได้

ข้อ ๔ ถ้า ผู้ใด มีความปรารถนา ที่จะ ส่ง ฎีกา ทูลเกล้า ฯ ถวาย โดย ทางไปรษณีย์ ให้ ข้อ ๑ ฎีกา ใน ของ สัตกั หลัง ว่า “ขอ พระราชทาน ทูลเกล้า ฯ ถวาย” ของนั้น ต้อง เปิดผนึกไว้ แต่ ให้ สอดลงใน ของอีกชั้น ๑ สัตกั หลัง ของ ถึง ราชเลขา นการ ของ ชั้น แรกนี้ ให้ ปิด ผนึก และ ปิด คำ คราวไปรษณีย์ ตาม ระเบียบ การ ดัง หนึ่งชื่อ ทางไปรษณีย์

ข้อ ๕ ถ้า ผู้ใด จะ ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา โดย วิธี สน ผิด ระเบียบ ซึ่ง ก่อร่าง มา แล้ว ใน ข้อ ๓ นั้น ถ้า เป็น ที่ ภายใน เขต พระ ราชฐาน ให้ ไปน หน้า ที่ เจ้าพนักงาน กระทรวง วัง และ กรม พระ ตำรวจ ว่า ก่อร่าง สัก เดือน ให้ ประพฤติ ให้ ถูก ระเบียบ และ ถ้า จำ เป็น ก็ ให้ ห้าม ปราบ เลียบ อย่า ให้ เป็น ที่ ชน เคียง หรือ ร้าคาญ ได้ ผิด ลของ รุดี พระ บาท ได้

ถ้า เป็น ที่ ภาย นอก พระ ราชฐาน ให้ ไปน หน้า ที่ เจ้าพนักงาน กอง ข้าราชการ คือ กรม เอง ๓ ระแวง (ใน กรุง) และ กรม ตำรวจ กุชกร (ใน หัว เมือง) ว่า ก่อร่าง แต่ ห้าม ปราบ ดัง ก่อร่าง มา แล้ว

อนึ่ง ถ้า พระ เณ เป็น เวตา เจ้า หน้า ที่ มี ทน ที่ จะ ว่า ก่อร่าง ห้าม ปราบ ผู้ ถวาย ฎีกา ให้ เข้า ไป ยื่น ฎีกา เลียบ แล้ว คน ไซ้ ห้าม มี ให้ ผู้ใด รับ ฎีกา ที่

เล่ม ๓๑๑ หน้า ๔๙๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๗

ถวายสัตย์ ระเบียบ เช่น นั้น ดั่ง ให้ ถวาย เหน้ ให้ กุ่ กตอง ตาม ระเบียบ จัง ค้อย ร้อย

ให้ เป็น น้่า ที่ เจ้า กระทรวง ผู้ ปก ทรวง ที่ องค์ ออ กคำ ช้ นคง ให้ ประชาชน เข้าใจ ช้ อความ ใน พระ ราช กฤษฎีกา น้่า ง ทุก ประการ และ ให้ เจ้า น้่า ที่ ต่าง ๆ ซึ่ง ได้ ก่อ กำน มา แล้ว ช้ รัง ค้อย น้่า ปฏิบัติ กิจการ ตาม น้่า ที่ ของ คน โดย เข้มงวด กวด ช้ น ช้ น ไป

พระ ราช กฤษฎีกา พระ ราช ทาน มา ณ วันที่ ๕ มกราคม พระ พุทธ ศั กิ ราช ๒๕๕๗ เป็น วันที่ ๑๕๑๗ ใน รัชกาล บั รรม น้่า

การพระราชทานอภัยโทษ *

๑. ข้อกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๑
พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๙-๒๖๗

๒. ความหมาย

การพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์แก่ผู้ต้องโทษที่คดีถึงที่สุดแล้ว ให้ได้รับการปล่อยตัวหรือลดโทษแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์ตามพระราชอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๑ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๙-๒๖๗

๓. ประเภทการอภัยโทษ

๓.๑ การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป คือ การพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์หรือผู้ต้องโทษ โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามการถวายคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีต่อพระมหากษัตริย์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๖๑ ทวิ ในกรณีนี้ทางราชการจะดำเนินการให้แก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ในทุกชั้นตอนโดยที่ผู้ต้องราชทัณฑ์ไม่ต้องดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น

การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป มักจะมีขึ้นในวโรกาสมหามงคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น เนื่องในโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก รัชมิ่งคลาภิเษก เป็นต้น

๓.๒ การพระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย คือ การพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์หรือผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคล โดยการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษตามการถวายคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ส่วนจะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับพระบรมราชวินิจฉัยขององค์พระมหากษัตริย์

๔. ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องรายทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย ได้แก่

- ผู้ต้องโทษที่คดีถึงที่สุด
- ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง อาทิเช่น บิดามารดา บุตร คู่สมรส
- สถานทูต (ในกรณีที่เป็นนักโทษชาวต่างชาติ)

หมายเหตุ ทนายความไม่ถือว่าเป็นผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

* ที่มาข้อมูล ส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑ์ปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ อาคารกรมราชทัณฑ์ ชั้น ๖ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โทร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๗๔ ๐ ๐๙๖๗ ๓๓๗๐ โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๗๕

๕. ระยะเวลาการยื่นฎีกาทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

๑. ผู้ต้องโทษกรณีทั่วไป ยื่นได้ทันทีที่คดีถึงที่สุด
๒. ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ต้องยื่นภายใน ๖๐ วัน นับแต่คดีถึงที่สุด

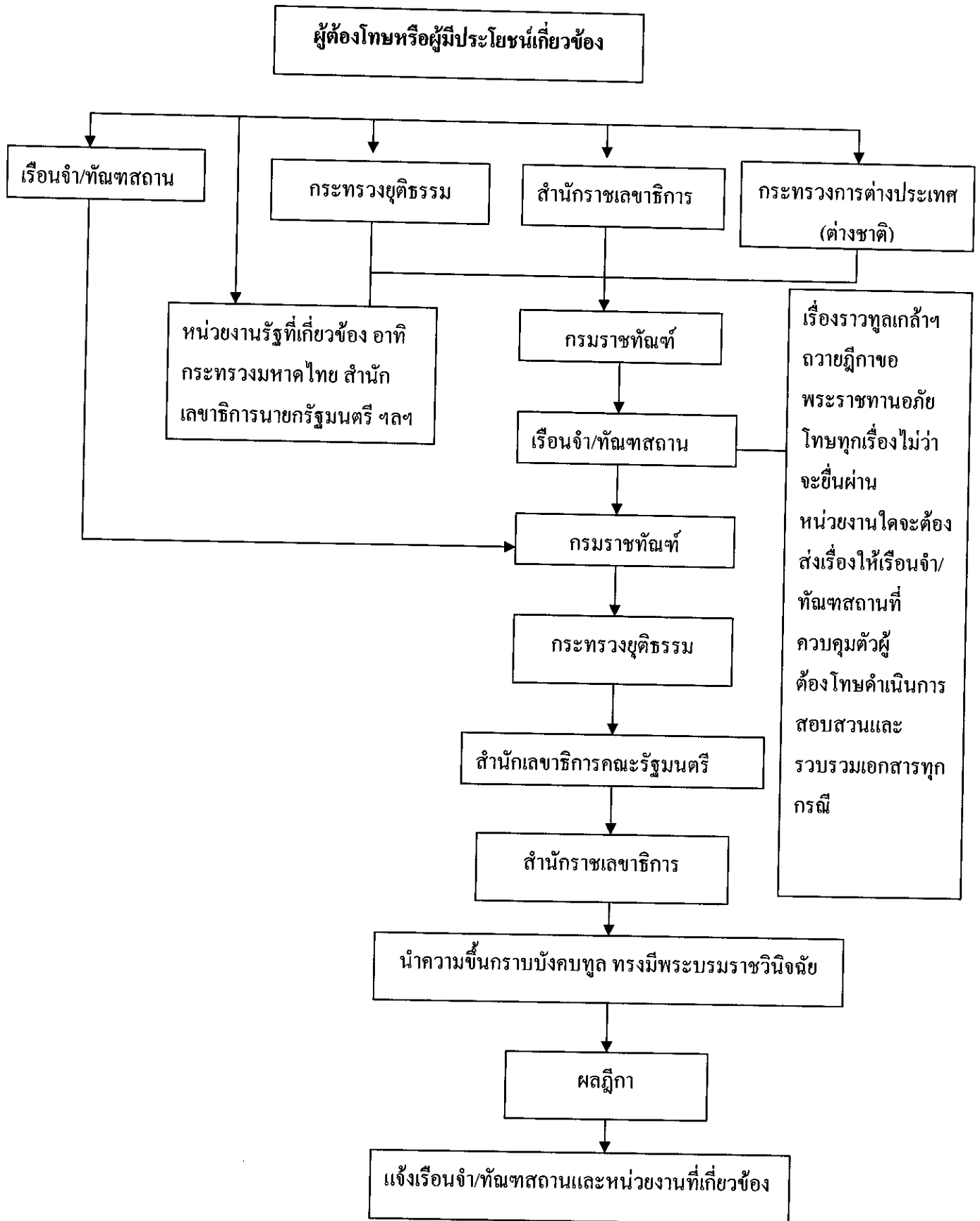
๖. ขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

ผู้ต้องโทษ (โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิ้น) ที่คดีถึงที่สุดแล้ว และผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องสามารถยื่นเรื่องราวทูลเกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษผ่าน เรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือ กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักราชเลขาธิการ หรือกระทรวงการ ต่างประเทศหรือสถานทูต

หลังจากรับเรื่องแล้ว กรมราชทัณฑ์จะส่งไปสอบสวนเรื่องราวยังเรือนจำ/ ทัณฑสถานที่ควบคุมผู้ต้องโทษ จากนั้นจะเสนอความเห็นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ลงนามเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูลฯ ผ่านสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และ สำนักราชเลขาธิการ

เมื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยเช่นไร ก็จะส่งผลฎีกาดังกล่าวให้ กรมราชทัณฑ์ ทราบและดำเนินการ พร้อมทั้งแจ้งผลให้ผู้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ทราบ (ตามแผนผังขั้นตอนการ ขอพระราชทานอภัยโทษ)

แผนผังขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย

การใช้สิทธิทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาตามกฎหมายและประเพณี

ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ

ราชบัณฑิต

ความนำ

การโฆษณาชักชวนประชาชนให้ร่วมกันเข้าชื่อทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มแกนนำคนเสื้อแดง โดยมีทั้งผู้สนับสนุนและคัดค้านนั้น มีสื่อมวลชนโทรศัพท์มาขอสัมภาษณ์และเชิญผู้เขียนบทความนี้ไปออกรายการโทรทัศน์ วิฤหุหลายรายการ แต่ผู้เขียนตอบปฏิเสธ เพราะเห็นว่ายังไม่ถึงกาลอันสมควร

บัดนี้ อดีตทนายความ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ผู้สนับสนุนฎีกาดังกล่าว อ้างความเห็นผู้เขียนซึ่งเขียนไว้ในสารานุกรมไทยฉบับกาญจนาภิเษก เรื่อง “พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ” (หน้า ๒๖๐-๒๖๕) ซึ่งว่าด้วยพระราชอำนาจตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้อ้างหยิบข้อความเพียงบางตอน (ดูหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันเสาร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ หน้า ๑๔ , หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันเดียวกัน หน้า ๑๓) ที่ตนเห็นว่าจะให้ประโยชน์แก่ตนมาอ้าง ไม่ได้อ้างข้อความทั้งหมด ซึ่งถ้าอ่านทั้งหมดแล้ว ก็จะเข้าใจว่าฎีกาที่กำลัง “ล่ารายชื่อ” นี้ ถูกหรือผิดกฎหมาย ดังนั้น ถึงกาลอันควรที่ผู้เขียนจะได้อธิบายหลักกฎหมาย นิติประเพณี และวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องในการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาของประชาชนเสียที โดยมุ่งหวังให้เป็นบทความวิชาการที่แสดง “สัจจะ” ของหลักวิชา

สิทธิของประชาชนในการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาตามนิติราชประเพณี

เมื่อพูดถึง “สิทธิ” (right) ตามหลักนิติศาสตร์ถือว่า คือ “ผลประโยชน์ (interest) ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง” จุดสำคัญก็คือ จะเป็น “สิทธิ” ได้ ต้องมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองกฎหมายนั้นจะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีหรือกฎหมายลายลักษณ์อักษรก็ได้ ถ้าไม่มีกฎหมายรับรองก็ไม่เรียกว่าสิทธิ และสิทธิจะต้องก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่น เช่น ราษฎรมีสิทธิทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา รัฐบาลและราชเลขาธิการก็ต้องมีหน้าที่นำฎีกาขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย แต่ถ้าไม่ใช่สิทธิ ก็ไม่มีใครมีหน้าที่ต้องทำให้สมดังสิทธิ

หลักการของการ “มี” สิทธิ และ “ใช้” สิทธิที่สำคัญอีก ๓ ประการ ก็คือ

๑. การใช้สิทธิต้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายวางไว้ เช่น ใครใช้สิทธิได้ ใช้สิทธิเมื่อใดจึงจะอยู่ในเวลากำหนดไม่ขาดอายุความ ฯลฯ

๒. การใช้สิทธิต้องใช้โดยสุจริต การใช้สิทธิโดยมุ่งแต่จะให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น กฎหมายถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เป็นสิ่งผิดกฎหมาย (มาตรา ๔๒๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

๓. หากมีผู้มาขัดขวาง หรือทำให้ผู้มีสิทธิเสียหาย ต้องสามารถฟ้องร้องต่อศาลที่อิสระ เพื่อให้คุ้มครองและเยียวยาให้ความเสียหายยุติลง

ดังนั้น การทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ในเรื่องใด ๆ จะเป็น “สิทธิ” ของประชาชนหรือไม่ ก็ต้องยึดหลักข้างต้นนี้เช่นกัน

สิทธิทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาของประชาชนก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง

สิทธิราษฎรที่จะทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา เป็นสิ่งที่ควบคู่กับการปกครองของไทยนับตั้งแต่สมัยที่สุโขทัยเป็นราชอาณาจักร มีการปกครองที่เรียกว่า “พ่อปกครองลูก” สมัยนั้นประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าถึงองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงปกครองแผ่นดิน เพื่อร้องทุกข์และขอความเป็นธรรม โดยมีสิทธิที่จะไปสั่นกระดิ่งที่แขวนไว้หน้าพระราชวังได้ และเมื่อพระมหากษัตริย์ทรงได้ยินก็จะเสด็จออกมาตรัสถามถึงความเดือดร้อนนั้นโดยตรง ดังความในศิลาจารึกว่า “...ในปากประตูมีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้หันไพร่ฟ้าหน้าปกกลางเมืองมันจกกล่าวถึงเจ้าขุนบ่ไรไปสั่นกระดิ่งอันท่านแขวนไว้ พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองได้ยินเรียกเมื่อถาม สวนความแก่มั่นด้ายชื่อ ไพรในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม...” สิทธิในการร้องทุกข์และขอความเป็นธรรมนี้เป็นที่มาขอประเพณีถวายฎีการ้องทุกข์ และฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษในสมัยต่อมา

ครั้นมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ก็โปรดเกล้า ฯ ให้ใช้ประเพณีตักลงร้องฎีกา คือราษฎรที่จะทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา สามารถไปตักลง “วินิจฉัยเกียร” เพื่อถวายเรื่องต่อพระองค์ หรือผู้ที่ได้ทรงมอบหมายได้ โดยถ้าฎีกาเป็นความจริงก็พระราชทานเงินให้ ๑ สลึงก่อน ถ้าชำระความเสร็จก็พระราชทานให้อีก ๑ สลึง ทรงเอาพระทัยใส่ฎีกา จนแม่ไก่เสด็จสวรรคตก็รับสั่งให้พระเจ้าแผ่นดินรัชกาลต่อไปถือเป็นพระราชธุระสำคัญ นอกจากนั้นทรงออกประกาศกำหนดรูปแบบและวิธีการถวายฎีกาหลายประการเป็นรากฐานสำคัญมาในปัจจุบัน อาทิ ประกาศฉบับที่ ๒๔ เรื่องถวายฎีกา ซึ่งทรงกำชับให้ข้าราชการอำนวยความสะดวกให้ราษฎร รวมทั้งวางระเบียบการถวายฎีกา เรื่องต่าง ๆ และทรงเอาผิดต่อผู้ร้องฎีกาเท็จ ประกาศฉบับที่ ๔๑ , ๔๓ , ๘๑ , ๑๒๘ , ๑๕๓ และอีกหลายฉบับ เช่น ฉบับที่ ๑๕๓ มีความว่า “...ผู้ใดจะทำเรื่องถวายฎีกาว่าด้วยเหตุใดก็ดี ก็ให้ลงชื่อเป็นลายมือของตัวเอง...” หรือฉบับที่ ๑๒๘ มีความตอนหนึ่งว่า “... แลอย่าว่าคำหยาบซ้ำต่อผู้มีบรรดาศักดิ์ตามโทโสแลถ้าฟ้องว่าคำคำตัวอย่างไรอย่าให้เขียนลง...” หากเขียนลงไป “...ก็ความหยาบซ้ำนั้นมีธรรมเนียมให้ยกเสีย ไม่ให้ชำระ เพราะหาต้องการจะฟังไม่เปนอันยกความ...” (พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงพระยาวิจิตรชลธี จากหนังสือพระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , หน้า ๓๒๖)

ครั้นมาถึงรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ก็มีการปรับธรรมเนียมการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาอีก คือ ฎีกาที่คัดค้านคำพิพากษาของศาลภายหลังการปฏิรูปการศาลแล้ว โปรดเกล้า ฯ ให้ร้องทุกข์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีหลวงได้ โดยทรงแต่งตั้งคณะกรรมการองคมนตรีฎีกาขึ้นพิจารณา แต่ธรรมเนียมการคัดค้านคำพิพากษาของศาลนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๔๕๗ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๕๗ , เล่ม ๓๑ , หน้า ๔๘๖) ทรงห้ามมิให้โต้แย้งคำพิพากษาของศาลอีกต่อไป อนึ่ง พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๔๕๗ ยังคงใช้ได้อยู่จนถึงปัจจุบันนี้ และต้องหยิบยกมาวินิจฉัยกรณีฎีกาล้านชื่อที่กำลังทำอยู่ด้วย

ใครที่อยากศึกษาประวัติศาสตร์เรื่องการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาโดยละเอียดโปรดศึกษาในวรรณวรรณ ประพันธ์ทอง , พระราชอำนาจในการพิจารณาฎีการ้องทุกข์ , วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๔๐ , ๒๘๗ หน้า ซึ่งผู้เขียนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สิทธิทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาของประชาชนหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ๒๔๗๕ แล้ว ก็มีการออกประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี ๒๔๗๘ กำหนดเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษไว้เป็นกฎหมาย โดยกำหนดไว้ในภาค ๗ ว่าด้วยอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษโดยอยู่ในมาตรา ๒๕๙ ถึงมาตรา ๒๖๗ โดยเฉพาะมาตราสำคัญ ๓ มาตรา ดังนี้

“มาตรา ๒๕๙ ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษอย่างใด ๆ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เมื่อคดีถึงที่สุด ถ้าจะทูลเกล้า ฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ขอรับพระราชทานอภัยโทษ จะยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก็ได้

มาตรา ๒๖๐ ผู้ถวายเรื่องราวซึ่งต้องจำคุกอยู่ในเรือนจำ จะยื่นเรื่องราวต่อพัศดีหรือผู้บัญชาการเรือนจำก็ได้ เมื่อได้รับเรื่องราวนั้นแล้ว ให้พัศดีหรือผู้บัญชาการเรือนจำออกไปรับให้แก่ผู้ยื่นเรื่องราว แล้วให้รับส่งเรื่องราวนั้นไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๒๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์พร้อมทั้งถวายความเห็นว่าจะพระราชทานอภัยโทษหรือไม่

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดถวายเรื่องราว ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นเป็นการสมควร จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษานั้นก็ได้”

พึงสังเกตว่ากฎหมายกำหนดตัวผู้มีสิทธิยื่นฎีกา คือผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษ หรือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้ออันได้แก่ บิดา มารดา คู่สมรส บุตร ญาติพี่น้อง (มาตรา ๒๕๙) หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม อาจถวายคำแนะนำให้พระราชทานอภัยโทษก็ได้ (มาตรา ๒๖๑ วรรคสอง)

สถานที่ที่จะยื่นฎีกา ต้องยื่นที่เรือนจำ หรือ กระทรวงยุติธรรม (มาตรา ๒๖๐ และประกาศว่าด้วยผู้ซึ่งจะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ร.ศ. ๑๑๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา , ๑๒ กันยายน ร.ศ.๑๑๒ หน้า ๓๑๔-๓๑๕)

ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษนั้น กฎหมายกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมถวายความเห็นว่าการพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ (มาตรา ๒๖๐ วรรคแรก)

ที่สำคัญที่สุดก็คือฎีกาที่คัดค้านคำพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอื่นทำไม่ได้ ดังที่บัญญัติไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๓ วรรค ๒ ที่ว่า “คดีใดซึ่งศาลฎีกาได้พิจารณาพิพากษาแล้วคู่ความหาสิทธิที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาคัดค้านคดีนั้นต่อไปอีกไม่” ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันที่พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาซึ่งตราขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและประกาศใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๕๗ ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ข้อ ๑ (๑) ที่ว่า “ขอพระราชทานพระมหากรุณาลดหย่อนผ่อนโทษ ซึ่งศาลหลวงใด ๆ ตั้งแต่ศาลฎีกาลงไปได้วางบทแล้วตามพระราชกำหนดกฎหมาย (แต่ไม่ใช่โต้แย้งคำพิพากษาของศาลนั้น)”

สิทธิของประชาชนที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน สิทธิของประชาชนที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาย่อมเป็นไปนิตินราชประเพณีเดิมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และตามกฎหมาย ๓ ฉบับ คือ

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๕๙-๒๖๗

๒. พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๓ วรรคสอง

๓. พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ถ้าแยกเป็นประเภทฎีกาที่จะทูลเกล้าฯ ถวาย ก็มี ๒ ประเภทคือ

๑. ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ

๒. ฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรมหรือที่เรียกว่าฎีการ้องทุกข์

ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษที่ชอบด้วยกฎหมายและฎีกาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประชาชนมีสิทธิตามกฎหมายที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษได้ ถ้าปฏิบัติ ตามกฎหมาย ๓ ฉบับ และนิติประเพณีดังกล่าวข้างต้น ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีผู้ใช้สิทธิผิดกฎหมาย หรือใช้สิทธิโดยไม่สุจริตก็ไม่มีสิทธิแต่ประการใด

ถ้าดูฎีกาล้านชื่อที่แกนนำกำลังดำเนินการโฆษณาให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เข้าร่วมลงชื่อ โดยอ้าง ว่าได้จำนวนหลายล้านคนแล้ว ก็จะได้เห็นว่าฎีกานี้มีปัญหาว่าน่าจะไม่ใช่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

๑. ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษต้องยื่นโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บิดา มารดา คู่สมรส บุตร หรือญาติพี่น้อง แต่กลุ่มแกนนำดังกล่าวของขบวนการนี้ ไม่ได้มีฐานะใดฐานะหนึ่งดังกล่าวเลย

๒. นอกจากนั้น การยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ต้องมิใช่การโต้แย้งคำพิพากษาของ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งต้องห้ามตามพระธรรมนูญศาล ยุติธรรมมาตรา ๒๓ วรรคสอง และพระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑ (๑) แต่เนื้อความในฎีกาฉบับนี้ในข้อ ๒ ที่ว่า“...ใช้กฎหมายที่ไม่ต้องด้วยหลักนิติธรรมดำเนินคดี ...” ในข้อ ๓ ที่ว่า “การยึดอำนาจการปกครองเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๔..... ยังมีผลกระทบ โดยตรงต่อกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศ จนนักกฎหมายผู้เคารพต่อศักดิ์ศรีวิชาชีพ ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าจาก ปี ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบันนี้ ประเทศเรามีปัญหาด้านนิติรัฐและนิติธรรม เป็นที่น่า อับอายแก่นานาอารยประเทศ ข้าพระพุทธเจ้าและชาวบ้านทั่วไปต่างรู้ซาบซึ้งดีว่าการใช้กฎหมายสอง มาตรฐานกับคนสองพวก การไม่ใช้กฎหมายโดยเสมอภาคเป็นวิธีการที่อนารยะ เป็นเรื่องไม่อาจยอมรับ ได้.....” (เนื้อความฎีกาอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์ จะผิดถูก จึงขึ้นอยู่กับแหล่งที่ผู้เขียน อ้างอิง) ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ตลอดเวลาว่าไม่ได้รับความ ยุติธรรม และตนเองไม่มีความผิดใดๆ รวมทั้งแกนนำก็ให้สัมภาษณ์ยืนยันว่าเหตุที่ออกมาเคลื่อนไหวก็ เพราะ “เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่ได้กระทำความผิด แต่ถูกกลไกที่ตั้งขึ้นโดยฝ่ายปฏิบัติกลับแกล้ง” (มติชนรายวัน วันจันทร์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ หน้า ๑๕) ซึ่งเป็นคำสัมภาษณ์ที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิด อำนาจศาลฎีกา เพราะศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ พิพากษาถึงที่สุดว่าท่านผู้นั้นกระทำความผิด และศาล ฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ก็พิพากษาในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ การโต้แย้งดังกล่าวนี้ วิญญูชนผู้มี จิตใจเที่ยงธรรมย่อมเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการโต้แย้งคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ โดยตรงซึ่ง ขัดต่อกฎหมาย ๒ ฉบับ ดังกล่าวอย่างชัดแจ้ง

๓. สถานที่ที่จะยื่นฎีกาก็มีปัญหาอีก เพราะกฎหมายกำหนดสถานที่ที่จะยื่นฎีกาคือ เรือนจำ หรือกระทรวงยุติธรรม การทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อสำนักราชเลขาธิการ ตามที่แกนนำให้สัมภาษณ์นั้น “ถือเป็นการยื่นเรื่องราวที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย” (ดู เพ็ญจันทร์ โชติบาล , พระราช

อำนาจในการพระราชทานอภัยโทษของพระมหากษัตริย์ไทย , วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , ๒๕๓๓ หน้า ๒๓๐) หากไปยื่นต่อสำนักราชเลขาธิการ ก็ต้องส่งเรื่องกลับมา ยังกระทรวงยุติธรรมเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมทำความเห็นกราบบังคมทูลขึ้นไปก่อน

๔. แกนนำผู้ทำฎีกานี้ อาจอ้างว่าฎีกาของตนไม่ใช่ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ดังที่แกนนำบางคนที่เป็นนักกฎหมายอาวุโสอธิบาย แต่เมื่ออ่านคำขอรับพระมหากรุณาตอนท้ายฎีกาที่ว่า “ข้าพระพุทธเจ้าจึงกราบบังคมทูลถวายฎีกามาเพื่อทรงพระกรุณาอภัยโทษให้แก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีนครศรีธรรมราชที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษาจำคุก ๒ ปี นั้นเสีย เพื่อจักได้อิสราภาพกลับมาเป็นข้าทูลละอองธุลีพระบาท ทำประโยชน์ต่อแผ่นดิน อย่างน้อยก็เป็นทีที่ปรึกษาเศรษฐกิจช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของปวงข้าพระพุทธเจ้า ผู้ยังเชื่อมั่นและศรัทธาในความสามารถของเขา” วิทยุชนก็ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่า เป็นฎีกาที่มุ่งหวังการขอพระราชทานอภัยโทษอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าฎีกาดังกล่าวหากเป็นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษก็เป็นฎีกาที่มีขอบด้วยกฎหมายถึง ๓ ฉบับ การใช้สิทธิที่มีได้เป็นไปตามกฎหมายไม่มีประเทศใดในโลก ถือว่าถูกต้อง ถ้าจะทำให้ถูกต้องก็ต้องดำเนินการ ดังนี้ คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร บิดา มารดา คู่สมรส บุตรธิดา หรือญาติพี่น้องต้องยื่นเอง และต้องยื่นที่กระทรวงยุติธรรม โดยขอพระราชทานอภัยโทษตรง ๆ ไม่ต้องพรรณนาความโต้แย้งให้เข้าใจว่าคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ฯ ที่พิพากษาใน พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นธรรม หรือ “เป็นการไม่ใช้กฎหมายโดยเสมอภาค เป็นวิธีการอนาถะ” ข้อความทำนองนี้ต้องเอาออกให้หมด ถ้า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำเช่นนี้ก็จะเป็นการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษที่ขอบด้วยกฎหมายและนิติประเพณี ที่ไม่มีใครมาขวางได้ !

ฎีกาขอพระราชทานความเป็นธรรม (ฎีการ้องทุกข์) ที่ขอบและมิชอบด้วยกฎหมาย

ฎีกาประเภทนี้ ประชาชนคนใดได้รับความเดือดร้อน ก็สามารถทูลเกล้า ฯ ถวายได้ไม่ว่าเป็นทุกข์ร้อน ขอพระมหากรุณาให้ทรงช่วยเหลือหรือทรงแก้ทุกข์ให้ เช่น ขอพระราชทานที่ดินทำกิน ขอพระราชทานแหล่งน้ำ หรือส่วนราชการอาจกระทำการอันไม่เป็นธรรมต่อผู้นั้น ฎีกาประเภทนี้ พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๔๕๗ ข้อ ๑ (๒) กำหนดว่า “บรรดาฎีกาที่จะทูลเกล้า ฯ ถวายโดยตรง และที่จะทรงรับวินิจฉัยโดยพระองค์เองนั้น ต้องตกอยู่ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ

.....

๒.ขอพระราชทานพระมหากรุณา ขอรับพระราชทานพระราชานุญาตในกิจการส่วนตัวเพื่อปลดเปลื้องทุกข์ อันจะหาหนทางปลดเปลื้องโดยอาการอื่นไม่ได้ นอกจากขอพระราชทานพระมหากรุณาโดยตรง” กล่าวอีกนัย ก็คือการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ประเภทนี้ ต้องขอโดยผู้มีทุกข์และขอในกิจการส่วนตัวของผู้นั่นเอง ฎีการ้องทุกข์ประเภทนี้จะทูลเกล้า ฯ ผ่านสำนักราชเลขาธิการ หรือทูลเกล้า ฯ ต่อพระองค์เอง หรือจะส่งทางไปรษณีย์ก็ได้แต่ต้องมีชื่อและที่อยู่ของผู้ทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา

ที่พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา ต้องกำหนดไว้เช่นนี้ ก็เพราะก่อนนำความกราบบังคมทูล เจ้าหน้าที่สำนักราชเลขาธิการ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีต้องติดต่อเจ้าตัวผู้มีทุกข์เพื่อขอทราบข้อมูลรายละเอียด อันเป็นที่มาแห่งทุกข์ เพื่อจะได้แก้ไขได้ตรงจุด เข้าทำนองมีคนป่วยไม่สบาย จะฝากให้คนอื่นมาหาหมอแล้วเล่าอาการให้หมอฟัง คงไม่มีหมอกคนไหนรับรักษา เพราะถ้าจะรักษาก็ต้องตรวจคนไข้ แต่กลับไม่มีคนไข้ มีแต่คนกลาง! แต่ฎีกานี้ คนมีทุกข์ คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ไม่ได้ยื่นเอง แต่มีผู้หวังดีเป็นแกนนำประชาชนชักชวนให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์มาร่วมเข้าชื่อกับตนเพื่อทูลเกล้า ฯ ถวายแทนผู้มีทุกข์ ก็ดูจะแปลก ที่ผู้มีทุกข์กลับเฉย ๆ แต่คนอื่นทุกข์แทน ครั้นจะอ้างว่าคราวนี้ทุกข์เป็นทุกข์ของผู้ยื่น ก็แปลกอีก เพราะทุกข์แทนกันได้ และที่สำคัญเมื่อไปสอบถามผู้ยื่น ผู้ยื่นแต่ละคนก็คงจะอธิบายทุกข์ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน และอาจไม่เหมือนกับทุกข์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็เป็นได้ ที่สำคัญก็คือท้ายที่สุดก็จะพบว่าผู้ยื่นไม่ใช่ผู้มีทุกข์จริงแต่เข้าทำนองทุกข์แทน เหมือนคนกลางไปหาหมอเล่าอาการของผู้ป่วยให้ฟัง แต่คนกลางก็ไม่ใช่ผู้ป่วยอยู่วันยังค่ำ !

ฎีกานี้จึงไม่ใช่ฎีการ้องทุกข์ที่ถูกต้องตามพระราชกฤษฎีกาแม้แต่น้อย !

ยิ่งกว่านั้น ฎีกานี้ก็ยังมีข้อความไม่เหมาะสมหลายประการ อาทิ “ระบอบเผด็จการทหารที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” หรือกล่าวต่อพระบรมราชวินิจฉัยว่า “ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงทศพิธราชธรรม มีสายพระเนตรยาวไกล คงจะไม่ปล่อยปละละเลยพสกนิกรให้จมอยู่กับความระทมทุกข์เป็นเวลายาวนานเกินไป” อันแสดงในตัวเองว่า หากทรงยกฎีกาหรือไม่มีพระบรมราชวินิจฉัยก็เป็นการปล่อยให้ประชาชนระทมทุกข์ เมื่อจะให้ประชาชนพ้นทุกข์ก็ต้องทรงใช้พระราชอำนาจพระราชทานอภัยโทษ อันเป็นการต่อพระบรมราชวินิจฉัย ไม่ปล่อยให้การเป็นไปตามพระราชอัธยาศัยอันก่อปรด้วยทศพิธราชธรรม

ถ้อยคำสองแง่สองง่ามนี้รวมทั้งถ้อยคำประณามระบบยุติธรรมไทยข้างต้น หากดูตามนิติประเพณีในประกาศรัชกาลที่ ๔ ฉบับที่ ๑๒๘ ก็ต้องห้ามตามประกาศดังกล่าวที่ว่า “...แลอย่าว่าคำหยาบเข้าต่อผู้มีบรรดาศักดิ์ตามโทษ และถ้าฟ้องว่าคำ คำตัวอย่างไรอย่าให้เขียนลง...” หากมีความดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ มีพระบรมราชวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า “...ก็ความหยาบช้านั้นมี

ธรรมเนียมให้ยกเสีย ไม่ให้ชำระ เพราะหาต้องการฟังไม่ ก็เป็นอันยกความ...” (พระราชหัตถเลขา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว , หน้า ๓๒๖)

ดังนั้น ไม่ว่าจะพิจารณาในแง่ใดฎีกานี้ก็ไม่ใช่ฎีการ้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายและนิติประเพณี

การเมืองต้องแก้ด้วยการเมือง อย่าดึงสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาสู่ความขัดแย้งทางการเมือง เมื่อฎีกาล้านชื่อที่ทำอยู่มิได้เป็นการใช้สิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับข้างต้น แม้จะมีคนลงชื่อ ๒๐ ล้านคน ก็ไม่ทำให้ชอบด้วยกฎหมายขึ้นมาได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการมีสิทธิและการใช้สิทธิตามกฎหมายไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณคน

แม้ลงชื่อในฎีกาคนเดียวถ้าถูกกฎหมาย ก็ไม่มีใครบอกว่าทำไม่ได้ เพราะเป็นสิทธิ หาก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ถูกต้องเพียงคนเดียวก็พอ แล้วมีคนมาขัดขวาง ผู้เขียนพร้อมจะอธิบายให้สังคมฟังว่า เป็นสิทธิของเขา ขัดขวางไม่ได้

มีปัญหาว่า แล้วเหตุใดแกนนำจึงเน้นจำนวนคนทั้ง ๆ ที่รู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด เพราะมีนักกฎหมายอยู่หลายคน จะอ้างว่าไม่รู้คงลำบาก !

คำตอบก็คือ ฎีกานี้ไม่ใช่ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ และไม่ใช่ฎีการ้องทุกข์ แต่เป็นฎีกาการเมือง ดังที่คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สรุปไว้อย่างดี และผู้เขียนเห็นด้วย จึงขอนำข้อความมาอ้างไว้ ดังนี้

“ฎีกานี้จึงเป็นฎีกาการเมือง โดยกระบวนการทำ โดยเป้าหมาย เนื้อหาและผลกระทบ ดังนี้

ก. การโฆษณารวบรวมรายชื่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ ให้ลงชื่อในฎีกาได้นับล้านคน เป็นกระบวนการสร้างกระแสกดดันพระมหากษัตริย์โดยตรง ทั้งยังหวังผลในการวัดความนิยมทางการเมืองต่อตัวอดีตนายกรัฐมนตรี และพรรคการเมืองที่สนับสนุน เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ดุจนำเรื่องนี้มาเป็นเครื่องต่อรอง

อนึ่ง การรวบรวมรายชื่อคนจำนวนมากทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาอาจมีแล้วในอดีต แต่ก็นับว่าเป็นการไม่สมควรและไม่ถูกต้อง จึงไม่ควรอ้างการกระทำดังกล่าวเป็นแบบอย่างการกระทำในครั้งนี้

ข. เป้าหมายของฎีกานี้มีขึ้นเพื่อให้กระทบความเคารพศรัทธาที่ประชาชนมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์โดยตรง กล่าวคือ หากมีพระบรมราชวินิจฉัยฎีกา หรือไม่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยประการใด ผู้เป็นแกนนำก็คงทราบดีว่า จะสร้างความไม่พอใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนจำนวนมากที่เข้าชื่อ อันเป็นการดึงสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาในการต่อสู้ทางการเมือง เพื่อประโยชน์ส่วนตนและส่วนพรรค

หากมีพระบรมราชวินิจฉัยพระราชทานอภัยโทษหรือลดโทษ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับคณะก็จะได้ประโยชน์ทางกฎหมายและทางการเมืองอีก

ค. เนื้อความในฎีกามีความไม่เหมาะสมหลายประการ

ง. เคยปรากฏข้อความวิบัติโอลิงค์ในหลายเวทีรวมทั้งในวันที่ 26 กรกฎาคม 2552 มาแล้วว่า “หากได้รับพระเมตตา ก็จะกลับมารับใช้ประเทศชาติ” การกระทำดังกล่าวของแกนนำหลายจึงน่าวิตกว่าจะเกิดผลกระทบทางการเมืองตามมา ดังนี้

(๑) ฎีกานี้สร้างแบบอย่างผิด ๆ ทางการเมืองว่า ถ้าหวังผลสำเร็จ ต้องรวบรวมรายชื่อจำนวนมากทุลเกล้า ฯ ถวายฎีกาให้ได้ยิ่งมากยิ่งดี

(๒) ฎีกานี้เป็นการตั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งต้องทรงเป็นกลางทางการเมือง และไม่อาจมีพระบรมราชวินิจฉัยทางการเมืองได้ ให้ลงมาสู่ความขัดแย้งทางการเมืองโดยตรง ทั้งยังนำประชาชนจำนวนมากให้เข้ามาสู่ความแตกแยกแบ่งฝ่าย ที่สำคัญคือการใช้จำนวนคนมาเป็นปัจจัยประกอบพระบรมราชวินิจฉัยโดยไม่บังควร เพราะหากทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยให้เป็นคุณแก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและคณะ ก็อาจทำให้ผู้ต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรและคณะไม่พอใจ หากวินิจฉัยให้เป็นโทษแก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็จะทำให้ผู้ร่วมลงชื่อถวายฎีกาและผู้สนับสนุนไม่พอใจ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีความประสงค์อย่างไร ผลกระทบทางการเมืองจะเกิดขึ้นต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ทุกทาง ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้”

นอกจากนั้น รูปแบบการยื่นฎีกาที่แกนนำจะแห่แหนกันไปจำนวนมากตามที่ประกาศก็ไม่เคยมีการทำกันมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ! แสดงความพยายามเอาจำนวนคนเข้าข่ม โดยไม่แคร์ความเหมาะสมหรือไม่ ตามนิติประเพณี

รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องควรทำอย่างไรเมื่อฎีกาดังกล่าวมิชอบด้วยกฎหมาย

ในเรื่องนี้ พระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทุลเกล้า ฯ ถวายฎีกา พ.ศ. ๒๔๕๗ กำหนดไว้ชัดเจนว่า

“ข้อ ๕ ถ้าผู้ใดจะทุลเกล้า ฯ ถวายฎีกาโดยวิธีอันผิดระเบียบซึ่งกล่าวมาแล้วในข้อ ๓ นั้น ถ้าเป็นที่ภายในเขตพระราชฐานให้เป็นที่เจ้าพนักงานกระทรวงวัง และกรมพระตำรวจว่ากล่าวตักเตือนให้ประพฤติให้ถูกระเบียบ และถ้าจำเป็นก็ให้ห้ามปรามเสีย อย่าให้เป็นที่ขุ่นเคืองหรือรำคาญใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทได้

ถ้าเป็นที่ภายนอกพระราชฐาน ให้เป็นที่เจ้าพนักงานกองอารักขา คือ กรมกองตระเวร (ในกรุง) และกรมตำรวจภูธร (ในหัวเมือง) ว่ากล่าวแลห้ามปรามดังกล่าวมาแล้ว

อนึ่ง ถ้าพะเอินเป็นเวลาเจ้าหน้าที่ มีทันที่จะว่ากล่าวห้ามปราบ ผู้ถวายฎีกาได้เข้าไปยื่นฎีกาเสีย แล้วนั้นไซ้ร้ ห้ามมิให้ผู้ได้รับฎีกาที่ถวายผิดระเบียบเช่นนั้น ต้องให้ถวายใหม่ให้ถูกต้องระเบียบจึงค่อยรับ

ให้เปนหน้าที่เจ้ากระทรวงผู้ปกครองท้องที่ออกคำชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจข้อความในพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ และให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งได้กล่าวนามมาแล้วข้างต้นนี้ ปฏิบัติกิจการตามหน้าที่ของตนโดยเข้มงวดกวดขันสืบไป”

ใครอ่านพระราชกฤษฎีกานี้แล้วเห็นชัดว่า การทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาที่ผิดระเบียบ ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น “ห้ามมิให้ผู้ได้รับฎีกาที่ถวายผิดระเบียบเช่นนั้น” ต้องทำให้ “ถูกต้องตามระเบียบจึงค่อยรับ”

คำถามก็คือ ใครบ้างที่เกี่ยวข้องในการรับฎีกาและถวายความเห็นตามขั้นตอน

คำตอบก็คือ หากเป็นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ เจ้าหน้าที่ต้องสรุปข้อเท็จจริงนำเสนอตามลำดับจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แล้วรัฐมนตรีก็จะทำความเห็นส่งเรื่องไปที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะสรุปเรื่องให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายลงนามทูลเกล้า ฯ ถวายความเห็น แล้วส่งเรื่องไปที่สำนักราชเลขาธิการเพื่อเสนอคณะองคมนตรีกลั่นกรองและทูลเกล้า ฯ ถวายความเห็นต่อไป ขั้นตอนต่อจากนี้ก็สุดแท้แต่จะทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยให้พระราชทานอภัยโทษ หรือ ลดโทษ หรือยกฎีกา

อนึ่ง หากมีการยื่นผิดขั้นตอนไปยังสำนักราชเลขาธิการ สำนักราชเลขาธิการก็ไม่อาจพิจารณาเรื่องได้ ต้องส่งเรื่องกลับไปที่กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมเพื่อเริ่มต้นให้ถูกต้อง

สำหรับฎีการ้องทุกข์นั้น ไม่ว่าจะทูลเกล้า ฯ ถวายโดยทางใด นอกจากติดต่อเจ้าตัวขอรับข้อมูลเพิ่มเติมแล้ว สำนักราชเลขาธิการก็จะส่งเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีสอบถามไปยังเจ้าตัวผู้มีทุกข์ หน่วยงานที่ถูกร้องฎีกานั้นเพื่อให้ชี้แจง รวมทั้งสอบถามไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลมาทำสรุปข้อเท็จจริงเสนอสำนักราชเลขาธิการ แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ก็ต้องถามความเห็นให้ครบถ้วนแล้วสรุปเรื่องเสนอนายกรัฐมนตรีสั่งการ และทำความเห็นเพื่อประกอบพระบรมราชวินิจฉัย

ฎีการ้องทุกข์นี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ตามประเพณีและคำพิพากษาศาลฎีกา เคยวินิจฉัยว่า “...ราชเลขาธิการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ย่อมมีหน้าที่ต้องคอยกลั่นกรองเรื่องราวต่าง ๆ ที่นำขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงทราบตามที่เห็นสมควรให้เหมาะสมกับกาลเทศะและราชประเพณี ซึ่งจะต้องกระทำด้วยความรอบคอบ มิใช่ว่าเมื่อมีการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาในเรื่องใดก็จะต้องรีบนำขึ้นกราบบังคมทูลให้ทรงทราบทันที โดยไม่ต้องสอบสวนเรื่องราวให้ได้ความถ่องแท้เสียก่อน” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๘/

๒๕๒๘) อำนาจนี้รวมถึงการที่ราชเลขาธิการอาจดไม่นำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายได้ โดยเฉพาะฎีกาขอพระมหากรุณาบางเรื่อง (เช่น ของานทำ) หรือฎีกาที่มีใจความหรือสาเหตุที่อ้างคลุมเครือไม่มีมูล ฯลฯ

รัฐบาลเองก็ต้องรับผิดชอบโดยตรงเพราะมีหน้าที่ถวายคำแนะนำแก่พระมหากษัตริย์ กล่าวคือแม้การพระราชทานอภัยโทษในมาตรา ๑๙๑ ซึ่งบัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ” ก็ตาม แต่จะทรงใช้พระราชอำนาจนี้ โดยคำแนะนำของรัฐบาล เพราะในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระมหากษัตริย์จะทรงใช้พระราชอำนาจทุกชนิดที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น พระราชทานอภัยโทษก็ดี หรือแก้ไขทุกข์ของราษฎรที่ต้องให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐปฏิบัติก็ดี พระมหากษัตริย์ก็ต้องทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยผ่านคณะรัฐมนตรีซึ่งต้องรับผิดชอบทางการเมือง (มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญ ฯ) และดังที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๕ กำหนดว่า “บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดินนั้น ต้องมีรัฐมนตรี ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้”

ดังนั้น นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่รับมอบหมายจึงต้องเป็นผู้กลั่นกรองเรื่องฎีกาทุกชนิดที่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ หรือฎีการ้องทุกข์ รวมทั้งกราบบังคมทูล ถวายคำแนะนำและนำพระบรมราชวินิจฉัยมาปฏิบัติ และรับผิดชอบทางการเมืองและกฎหมายแทนพระมหากษัตริย์ตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกเว้นฎีกาที่ไม่เกี่ยวกับราชการแผ่นดินเลย เช่นขอพระราชทานยืมเงิน หากมีพระมหากรุณาพระราชทานเป็นการส่วนพระองค์ก็ไม่เกี่ยวกับราชการแผ่นดิน จึงเป็นพระราชอำนาจส่วนพระองค์โดยเฉพาะที่นายกรัฐมนตรีไม่มีอำนาจใด ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรง

เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลก็ต้องยึดหลักในพระราชกฤษฎีกาวางระเบียบการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา คือ นายกรัฐมนตรีในฐานะบังคับบัญชาสำนักราชเลขาธิการ ต้องสั่งการให้ยุติเรื่องตามบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกา อันที่จริงราชเลขาธิการและคณะองคมนตรีซึ่งมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายเองก็ต้องปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาข้อ ๕ นี้ แต่ถ้าให้ทำเอง ก็คงถูกผู้เป็นแกนนำกล่าวหาเอาอีก และอาจละลาบละล้วงไปถึงสถาบันสูงสุดได้ จึงควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่เป็นฝ่ายการเมืองที่ต้องรับผิดชอบทางการเมืองแทนพระมหากษัตริย์ ต้องตัดไฟแต่ต้นลมระงับฎีกาที่มีขอบด้วยกฎหมายนี้ ไม่ให้ทูลเกล้า ฯ ถวายขึ้นไปถึงองค์พระประมุข เพื่อไม่ให้ความขัดแย้งการเมืองลุกลามไปเป็นภัยอันตรายต่อสถาบันหลักของชาติได้ เข้าทำนอง “การเมืองต้องแก้ด้วยการเมือง” ดังนั้น การที่นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ว่าจะไม่ขัดขวางการถวายฎีกา จึงเป็นความสำคัญผิดในหน้าที่ตามกฎหมาย อนึ่ง การที่กระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัดออกชี้แจง

และตั้งโตะรับการถอนชื่อฎีกาก็เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาข้อ ๕ วรรค ๔ ที่ว่า “ให้เป็นหน้าที่เจ้ากระทรวงผู้ปกครองท้องที่ออกคำชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจข้อความในพระราชกฤษฎีกานี้ทุกประการ” คงเหลือแต่ ตำรวจ (กรมกองตระเวนและกรมตำรวจภูธร) และทหาร (เจ้าพนักงานกองอารักขา) คงต้องปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาที่ว่า “ให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่กล่าวนามมาแล้วข้างต้นนี้ ปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยเข้มงวดกวดขันต่อไป”

สรุป

ภาวะ “ฎีกาไกลหกล” ครั้งนี้ระงับดับลงได้ด้วยวิธีการทางการเมือง ๒ ทาง คือ

๑. อดีตนายกรัฐมนตรียอรองให้แกนนำในการชักจูงประชาชน ยุติการกระทำที่มิได้เป็นไปตามกฎหมาย นิตិประเพณีและระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้องเสีย เหมือนเมื่อคราวระงับการขอจัดงานแซยิดให้ต้นที่สนามหลวง และอาจทำเรื่องทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษให้ถูกกฎหมายเพียงคนเดียว เรื่องนี้ก็จะระงับลง และเป็นบทพิสูจน์หักล้างคำกล่าวหาที่ว่าไม่จงรักภักดีเสียได้ด้วยการกระทำ ซึ่งสำคัญกว่าคำพูด ถ้าเป็นเช่นนั้น อดีตนายกรัฐมนตรียอจะได้รับความชื่นชมจากผู้เขียน และคนจำนวนมากกว่า “แฟร์” และ “เล่นในเกมส์” สมกับที่เป็นอดีตนายกรัฐมนตรีมาถึง ๕ ปี

๒. นายกรัฐมนตรีปัจจุบันต้องรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและนิติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรค ๒ กำหนดไว้ และตามที่นายกรัฐมนตรีได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยคณะรัฐมนตรีต้องมีมติร่วมกัน ให้นายกรัฐมนตรีระงับการทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาที่ขัดต่อกฎหมาย นิตិประเพณีและระเบียบปฏิบัติเสียเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ และมาตรา ๗๗ ที่ว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์..... และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข....”

อนึ่ง ต้องขอจบตบท้ายว่า ผู้เขียนบทความนี้ เพราะการอ้างอิงของอดีตนายความของอดีตนายกรัฐมนตรีโดยไม่มีใครขอร้อง หรือ สั่งการอย่างที่เคยกล่าวหา ดำทอผู้เขียน และผู้ใหญ่ที่คนเคารพนับถือผิด ๆ มาในโทรทัศน์ วิทยูหลายรายการ แต่ผู้เขียนไม่เคยตอบโต้ เพราะถือหลักว่าสัจจะก็คือสัจจะ ต่อไปหากจะอ้างอิงก็ขอความกรุณาอ้างอิงเรื่องที่ถูกต้องตามหลักวิชา กรุณาอย่าอ้างโดยตัดตอนข้อความที่เป็นประโยชน์เฉพาะกับตน !

.....